

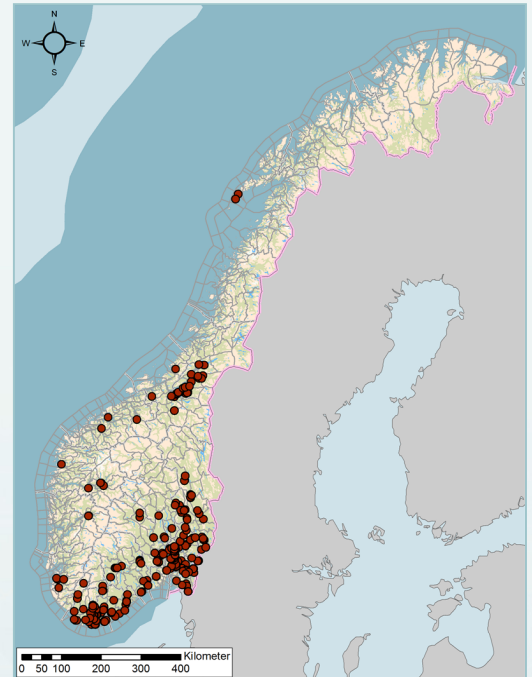
Blåhegg *Amelanchier spicata*

Fremmed art

Blåhegg er innført til Norge som prydbusk og har spredt seg ut i norsk natur fra begynnelsen av 1900-tallet. Den finnes i dag godt etablert nord til Nord-Trøndelag. Den fortrenger hjemlige arter og kan danne et busksjikt i naturtyper som ikke naturlig har et slikt. Arten er angitt som invaderende i flere land, spesielt i Nord-Europa.

Status

Risikovurdering 2012: Svært høy risiko (SE)

Utbredelseskart som viser ville forekomster av blåhegg basert på herbariedata og ikke-belagte observasjonsdata (krysslister, artsobservasjoner o.a.).

Kjennetegn

Blåhegg er en 2–5 m høy, stor busk i rosefamilien Rosaceae. Slekten *Amelanchier* er i hovedsak nordamerikansk med kun én hjemlig europeisk art: *A. ovalis* fra Mellom- og Sør-Europa (hovedsakelig fjellstrøk). Artene er kjennetegnet ved eggformete og sagtannede blad. De hvite blomstene minner om hegg, men har smale kronblad og er samlet i toppstilte klaser. Vi har i Norge totalt fire innførte prydbusker fra slekten *Amelanchier*, og to av de andre (taggblåhegg og kanadisk blåhegg) er også vurdert som problematiske fremmede arter.

Blåhegg har jevnt fintannede blad som er avrundete i toppen. Kronbladene er 4–10 mm lange. Bladene hos den nærstående kanadisk blåhegg er mer tilspissede og dessuten med lengre og smalere kronblad.

Utbredelse

Blåhegg kommer fra nordøstlige Nord-Amerika.

Blåhegg finnes i dag forvillet i alle fylker til og med Nordland. Arten er, basert på herbariedata, kjent fra godt over 300 lokaliteter, men det er trolig mange flere.

Biologi

Mange arter i slekten *Amelanchier*, og da spesielt de polyploide, formerer seg aseksuelt med frø (agamospermi, eller apomiksis i snever forstand). Dette er ikke undersøkt for blåhegg så vidt vites, men det er grunn til å anta at aseksuell frøformering også er tilfellet for denne. Frøene utvikler seg i små blåsvarte bærepler som i stor grad spres ved fugl som spiser de saftige fruktene. Små

pattedyr kan også spre frøene. Fruktene er søte med høyt innhold av C-vitamin og andre vitaminer (angitt som smakløse i *Den nya nordiska floran*), og arten er også dyrket enkelte steder i Europa som fruktbusk. Blåhegg har utløpere/underjordsstengler og kan også spre seg lokalt gjennom vegetativ vekst.

Blomstene hos blåhegg pollineres av en rekke ulike insekter, men hovedsakelig av bier. Arten kan produsere frukt allerede i sitt 3. eller 4. år, og produksjonen kan vedvare i over 50 år.

Under hjemlige forhold vokser blåhegg på steinete og grusete elvebredder og -kanter, i tørr furuskog og på sand- og kalkrikt berg. I Europa finnes arten, ifølge NOBANIS, i skog og skogkanter, i sanddyner og langs jernbaner og i veikanter.

Blåhegg kan vokse på flere jordtyper og kan tolerere et vidt pH-spenn i jorda selv om den under hjemlige forhold foretrekker sur jord. Arten er moderat lyskrevende, og den greier seg også fint i skygge. Eutrofiering skal ifølge en undersøkelse fra Latvia (referanse i faktaark fra

Blåhegg i blomst fra Nord-Trøndelag, Verdal.

NOBANIS) ha positiv effekt på etablering av arten.

Bestandsstatus

Blåhegg begynte å spre seg ut i norsk natur på begynnelsen av 1900-tallet. Den har økt nokså jevnt og raskt fra 1920-tallet og fram til i dag. De nordligste funnene er fra Moskenesøy i Lofoten på begynnelsen av 1980-tallet, og arten har potensial for ytterligere spredning i de nordligste fylkene.

Blåhegg kan påvirke andre arter negativt ved lokal fortrenning. Den kan også endre naturtypers sammensetning på sikt ved at den kan danne et nytt busksjikt. På grunn av den store fruktproduksjonen kan arten forstyrre balansen mellom stedege planter med saftige frukter og fugler som utnytter og sprer disse.

Blåhegg er klassifisert som invaderende i flere av våre naboland, eksempelvis Danmark, Sverige, Estland og Litauen. I

de baltiske landene invaderer arten tørre barskogshabitater og kystområder. I naturtyper med næringsfattig jord endrer den samfunnsstruktur, næringsinnholdet i jorda, lystilgang og hindrer dessuten regenerasjon og vekst av dominante treslag (referanser i faktaark fra NOBANIS).

Blåhegg er en av meget få fremmede arter i Norge som greier å få godt fotfeste i skrinne furuskog, f.eks. rundt Eidsfoss i Hof kommune i Vestfold hvor den nå dominerer krattvegetasjonen i skogene (R. Elven, pers. observ.).

Referanser

- Campbell, C.S., Greene, C.W. og Bergquist, S. 1987. Apomixis and sexuality in three species of *Amelanchier*, shadbush (Rosaceae, Maloideae). *American Journal of Botany* 74: 321-328.
- Campbell, C.S. og Wright, W.A. 1996. Apomixis, hybridization, and taxonomic complexity in Eastern North American *Amelanchier* (Rosaceae). *Folia Geobotanica et Phytotaxonomica* 31: 345-354.
- Kabuce, N. and Priede, N. 2010. NOBANIS - Invasive Alien Species Fact Sheet - *Amelanchier spicata*. From: Online Database of the North European Baltic Network on Invasive Alien Species - NOBANIS www.nobanis.org.
- Lid, J. og Lid, D.T. 2005. Norsk flora. Ed. R. Elven. Det Norske Samlaget, Oslo. 1230 s.
- Mossberg, B. og Stenberg, L. 2003. Den nya nordiska floran. Wahlström & Widstrand. 928 s.

Lenker

- Campbell, C. 2010. *Amelanchier*: Systematics and evolution. Evolution of agamic complexes.
http://sbe.umaine.edu/amelanchier/?page_id=26